بيماري آكتينوباسيلوز يا زبان چوبي:

عامل اين بيماري **اكتينوباسيلوس ليگنيرزي** است. اين باكتري گرم منفي و ميلـه‌اي شـكل است كه به طور طبيعي در شكمبه و دهان گاوها و گوسفندان وجود دارد.

در اثر وارد شدن زخم و ضربه‌هايي كه به بافت اپيتليال وارد مـي‌شـود، بـاكتري بـه بافتهـاي عميق نفوذ مي‌يابد. اين ضربه‌ها و جراحات مي تواند در اثر خوردن علوفه‌هاي خشبي بوجود آيد.

علائم باليني:

بيماري در بيشتر موارد با بروز تومورهائي كه با كندي ايجاد مي‌شوند همراه است. اين تومورها ممكن است در هر قسمت از بدن ايجاد شوند ولي اكثرا در فك پائيني و گردن بروز مي‌كنند.

اين تومورها سخت و اغلب داراي لوبولهـاي متعـددي اسـت و پـس از مـدتي نـرم شـده و در ملامسه مواج مي‌شوند كه معرف وجود مايع در آنهاست. در حقيقت چركهاي موكوئيد بي بو هـستند كه سرباز مي‌كنند و قرحه عميقي را ايجاد مي‌كنند.

اين جراحات بر روي قاعده زبان بوجود مي آيند ولي نوک زبان عادي به نظر مـي‌رسـد. لمـس زبان موجب درد و واكنش حيوان مي‌شود.

در مراحل آخر، التهاب به بافت فيبروز تبديل مي‌شود و زبان چروک خورده و ديگر نمي‌توانـد در جهات مختلف حركت كند كه اين امر اثر عمده‌اي بر روي گرفتن علوفه دارد.

تشخيص:

از نظر منظره چرک و جراحات اين بيماري شبيه به ضايعات حاصل از بيماري اکتينومايکوز است ولي بايد توجه داشت که اکتينوميکوز معمولا دراستخوانهاي جمجمه ديده مي‌شود ولي اکتينوباسيلوز در بافتهاي نرم ايجاد جراحت مي‌کند.

براي تشخيص قطعي مي‌بايست دانه‌هاي موجود در چرک را روي لام خرد کرد و پس از رنگ آميزي عامل بيماري را شناسايي نمود.

همچنين ريزش بزاق و وجود حرکات جويدن در دهان و بي اشتهايي در اثر فرم زباني ممکن است با مرحله ابتداي هاري و يا وجود جسم خارجي در دهان اشتباه گرفته شود.

همچنين بزرگ شدن عقده‌هاي لنفاوي (مخصوصا هنگامي که ضايعاتي در زبان ديده نمي-شود) مي‌تواند با بيماري سل اشتباه گرفته شود.

درمان:

استراتژي درمان به صورت زير مي‌باشد:

1ـ کورتاژ کردن تمام قسمتهاي نکروزه

2ـ آنتي بيوتيک تراپي (مانند استرپتومايسين، تتراسيکلين، کلرامفنيکل و سولفاميدها) که هر روز و به مدت يک هفته به صورت موضعي بر روي محل جراحت پاشيده مي‌شوند.

3ـ استفاده از ترکيبات يد دار مانند تجويز محلول يد و آب (لوگل) که عبارت است از محلول ده درصد يدور سديم (2 گرم يدور براي هر 25 کيلوگرم وزن بدن) که پس از يکبار تزريق وريدي، آثار بيماري در مدت 48-24 ساعت از بين مي‌رود.

در کنار اين تجويز مي‌توان از يد به صورت خوراکي و به مدت 10-7 روز استفاده نمود.